

Uppföljning av Vårdval Halland närsjukvård 2023

Sammanfattning

Uppföljningsrapporten om Vårdval Halland närsjukvård 2023 beskriver hur verksamheten har utvecklats under året. I årets rapport konstateras vårdcentralerna fortsatt utveckla och leverera vård av god kvalitet. Som exempel kan nämnas att andel vaccinerade hallänningar över 65 år mot säsongsinfluensa, når en rekordhög nivå. Vidare visar utfall i kvalitetsregister för diabetes och luftvägssjukdomarna astma och KOL på goda resultat. Som steg i omställning till den nära vården ses en ökad användning av distanskontakter, förbättrad tillgänglighet till medicinsk bedömning, fler ST-läkartjänster i allmänmedicin och 65 procent av invånarna har en registrerad fast läkarkontakt. Patienterna ger vårdcentralerna höga betyg och Halland placerar sig på en andraplats i riket i den Nationella patientenkäten, NPE, för 2023. Det konstateras också finnas skillnader inom Halland att arbeta ytterligare med, bland annat uppfattar sig färre kvinnor än män ha diskuterat levnadsvanor på vårdcentralerna.

Innehåll

Sammanfattning	1
1. Vårdvalenheter och förutsättningar	4
1.1 Antal vårdcentraler och deras storlek	4
1.2 Befolkning	5
1.3 Listning	6
1.4 Ekonomi	7
1.5 Beräkningsgrund för ersättning	7
1.6 Asylsökande och nyanlända	8
1.7 Sjukfall per vårdenhet	9
1.8 Orosanmälningar barn	9
1.9 Läkarinsats i hemsjukvård, kommunens särskilda boenden samt korttidsboenden	9
1.10 ST-läkare	10
2. Besöksstatistik	11
2.1 Besöksutveckling per vårdgivarkategori	11
2.2 Vårdkontakter över regiongränser	12
2.3 Distanskontakter	13
2.4 Besök i hemmet av läkare	13
2.5 Täckningsgrad	14
3. Tillgänglighet och kontinuitet	15
3.1 Tillgänglighet per telefon	15
3.2 Tillgänglighet till medicinsk bedömning inom tre dagar	15
3.3 Tillgänglighet via 1177 Vårdguidens e-tjänster	16
3.4 Fast läkarkontakt och kontinuitet	16
4. Patienter/invånares erfarenheter och attityder	17
4.1 Nationell patientenkät	17
4.2 Hälso- och sjukvårdsbarometern	19
4.3 Patientnämnden	20
5. Kvalitet	20
5.1 Hälsoinriktad hälso- och sjukvård	20
5.2 Antibiotikaförskrivning	22
5.3 Vaccination mot säsongsinfluensa och andra vaccinationsinsatser	23
5.4 Diabetes	24
5.5 Astma/KOL	25

5.6 Hygien	25
6. Läkemedel och terapeutiska kvoter	25
6.1 Utveckling av kostnader och volymer	26
6.2 Följsamhet till terapeutiska kvoter	27
7. Barnhälsovård	28
7.1 Vaccination	28
7.2 Amning	28
7.3 Rökning	29
7.4 Hembesök	29
7.5 EPDS	29
Bilaga Förteckning vårdcentraler, filialer och ägarform	30

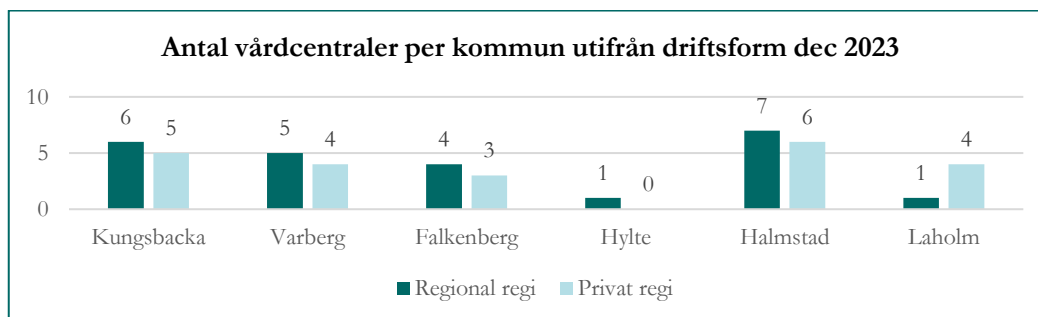
1. Vårdvalenheter och förutsättningar

- 50 procent av invånarna var vid årets slut listade på en regiondriven vårdcentral respektive på en privat driven vårdcentral, vilket innebär att regiondrivna enheter har minskat andel listade hallänningar med en procentenhet jämfört med året innan.
- Vid årets slut fanns 98 blivande specialister i allmänmedicin på vårdcentralerna vilket är en ökning med 25 procent jämfört med föregående år och resultatet av en satsning med extra ST-läkartjänster.

1.1 Antal vårdcentraler och deras storlek

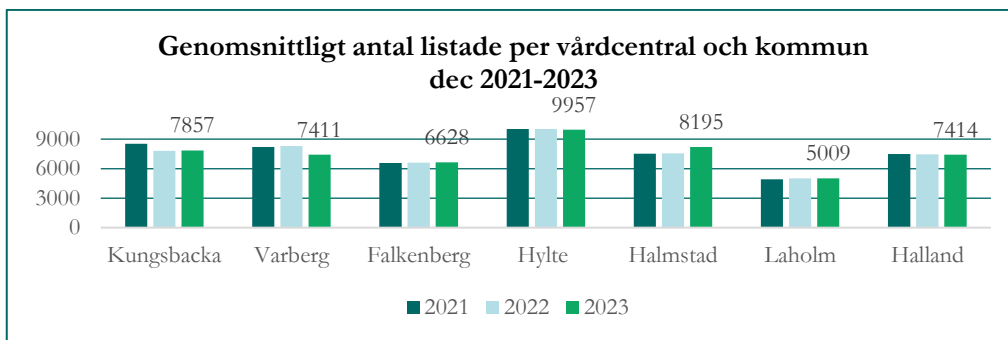
Vid slutet av 2023 fanns det 46 vårdvalenheter, vanligtvis kallade vårdcentraler, i Halland vilket är lika många som vid slutet av 2022. 24 av vårdcentralerna är regiondrivna och 22 är privat drivna vårdcentraler. Alla kommuner förutom Hylte har utbud av såväl regiondrivna som privat drivna vårdcentraler. I Hylte kommun finns endast utbud av regiondriven närsjukvård.

Vårdcentralen Västra Vall:s filial i Breared avvecklades i mars och istället öppnades en ny vårdcentral, Vårdcentralen Breared, i samma lokaler. I september slogs Söndrumskliniken ihop med Viktoriakliniken och Viktoriakliniken har därefter utbudspunkter i centrala Halmstad och i Söndrum. Vårdcentralen Veddiges filial i Kungsäter stängde i februari och vid årets slut fanns tolv filialer (se bilaga Förteckning vårdcentraler, filialer och ägarform).

Den genomsnittliga listningen per vårdcentral i december 2023 var 7414 individer vilket ungefär är i nivå med föregående år. Drygt hälften av vårdcentralerna har mellan 5 000-10 000 listade. Hos resterande vårdcentraler fördelar det sig jämnt huruvida de har fler eller färre listade än detta. Närvård Knäred är med drygt 2000 listade den minsta vårdcentralen i Halland och Capio Vårdcentral Halmstad med drygt 14 500 listade den största.

Vid jämförelse kommunerna emellan ses flest listade i snitt per vårdcentral i Hylte kommun, men Vårdcentralen Hylte har i praktiken utbud på tre ställen. Snittet har jämfört med föregående år ökat i Halmstad kommun och minskat i Varbergs kommun vilket främst är en effekt av förändring i antal vårdcentraler som beskrivits ovan.

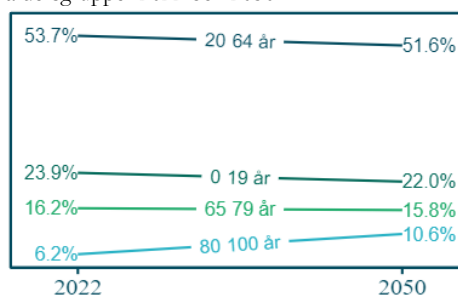
1.2 Befolkning

Den 31 december 2023 hade Hallands län 343 746 invånare. Under året ökade antalet invånare med 946 personer (0,27 procent), vilket är den lägsta ökningen sedan 1996. De senaste två decennierna har ökningstakten varit drygt 3 000 personer per år. Inbromsningen beror på ett minskat barnafödande och ett lägre flyttningsöverskott. Av Hallands sex kommuner uppvisade hälften en positiv befolkningsutveckling. I Halmstad ökade invånarantalet med 648 personer, i Varberg med 525 personer och i Falkenberg med 91 personer. Den största minskningen skedde i Hyltebruk (-165 personer) följt av Kungsbacka (-148 personer) och Laholm (-10 personer).

Det senaste decenniet har försörjningskvoten¹ ökat och den förväntas att följa samma utveckling de kommande decennierna. I Halland beror detta på att barn och unga samt äldre har ökat i snabbare takt än antalet personer i arbetsför ålder. Perioden 2010–2022 ökade försörjningskvoten i regionen från 77,9 till 86,4 och år 2030 prognosticeras försörjningskvoten att vara 88,9 och år 2050 93,8.

En av de större demografiska förändringarna kommer att ske inom gruppen äldre. Fram till 2050 visar prognosen att antalet personer, 80 år och äldre, kommer att fördubblas till antalet. Totalt visar prognosen att mer än var fjärde person (26,4 procent) kommer att vara 65 år eller äldre 2050, vilket kan jämföras med dagens andel på 22,4 procent. Denna demografiska utvecklingen är en utmaning som Halland delar med Sverige och som är en av drivkrafterna till förändring inom den nära vården.

Figur 1 Andelen av befolkningen i Halland efter åldersgrupper 2022 och 2050.

Källa: SCB

¹ Den ekonomiska försörjningskvoten beskriver det sammanräknade antalet arbetslösa och personer utanför arbetskraften i förhållande till antalet sysselsatta. I sysselsättningsstatistiken beräknas hur många arbetslösa och personer utanför arbetskraften det finns per hundra sysselsatta.

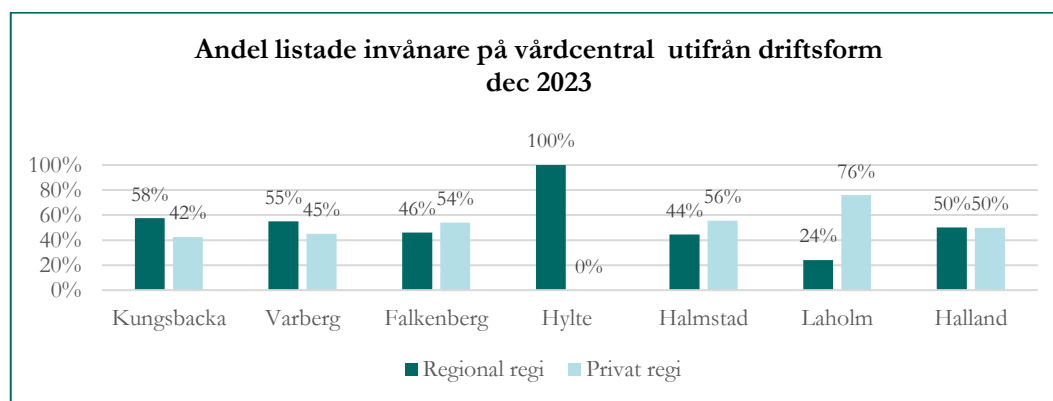
Fram till 2050 förväntas antalet invånare i Halland att öka med 56 000 personer.

1.3 Listning

Enligt Hälso och sjukvårdslagen ansvarar regionen för att säkerställa ett utbud av valbara vårdcentraler för invånarna². På begäran av en utförare får regionen enligt hälso- och sjukvårdslagen besluta att begränsa det antal patienter som får vara listade hos utföraren. Endast om det finns särskilda skäl får regionen avslå en sådan begäran helt eller delvis. Under perioden hösten 2022 - hösten 2023 hade två vårdcentraler i Varberg beviljats ett listningsstopp som därefter upphörde. Vid kvalitetsrevisioner framkom att vårdcentralerna med beviljat stopp har upplevt önskad effekt i form av minskat tryck från nya patienter. De två vårdcentralerna minskade några hundra listade patienter var under perioden. Vårdcentralerna i närområdet konstaterar att de i princip inte har märkt av listningstoppet, vare sig i återkoppling från patienter eller avseende större listningsförändringar.

Under 2023 genomfördes drygt 29 000 aktiva listningar i Halland och majoriteten av dem, drygt 80 procent, gjordes digitalt. Detta ligger ungefär i nivå med föregående år.

50 procent av invånarna var vid årets slut listade på en regiondriven vårdcentral respektive på en privat driven vårdcentral. Detta innebär att regiondrivna vårdcentraler har minskat sin andel listade invånare med en procentenhet jämfört med föregående år. Förändringen har skett i Kungsbacka och Laholm där regiondrivna har minskat med vardera en procentenhet. Över tid ligger andelen listade hallänningar de senaste åren på en relativt stabil nivå. På fem år har fördelningen mellan regionalt och privat drivna vårdcentraler ändrats med två procentenheter. 2019 hade regiondrivna vårdcentraler 52 procent.

² HSL Kapitel 7

1.4 Ekonomi

Hälsa- och sjukvårdpengen är den primära ersättningen till vårdcentralerna i Vårdval Halland närsjukvård, utöver patientavgifter och extra ersättningar³.

Budgeten beräknas genom att justera för befolkningsförändringar, kostnadsökningar, förändringar i ersättningsmodellen och förändringar i vårdenheternas åtagande. Tabellen nedan visar ökning av budget årligen, samt utfall.

Finansiering Vårdval Halland närsjukvård	2021	2022	2023
Budget för finansiering VVH närsjukvård (tkr)	1 147 333	1 178 159	1 227 590
Ökning per år (tkr)	31 573	30 826	49 431
Ökning per år	2,8%	2,7%	4,2%
Kronor per poäng	3 320	3 385	3 472
Utfall för finansiering av VVH närsjukvård (tkr)	1 156 205	1 184 989	1 228 059
Differens mot budget (tkr)	-8 872	-6 830	-469

Ökningen av budget mellan 2022 och 2023 (49 mnkr) är fördelat på befolkningsökning och prisökning (+63,5 mnkr), verksamhetsutveckling (+12 mnkr), förändrat kostnadsansvar (IT och Grön Rehab -7 mnkr) samt en kostnadseffektivisering (-19 mnkr).

Utöver ovan tillägg har också 5 mnkr satsats på att öka antal hembesök. En ersättning om 500 kr per besök utgår för så kallat riktat hemsjukvårdsbesök utfört av läkare hos patienter i den kommunala hälso- och sjukvården. Det riktade hemsjukvårdsbesöket sker i samband med utskrivning från sjukhuset, in- och utskrivning i den kommunala hemsjukvården samt vid så kallade brytpunktssamtal.

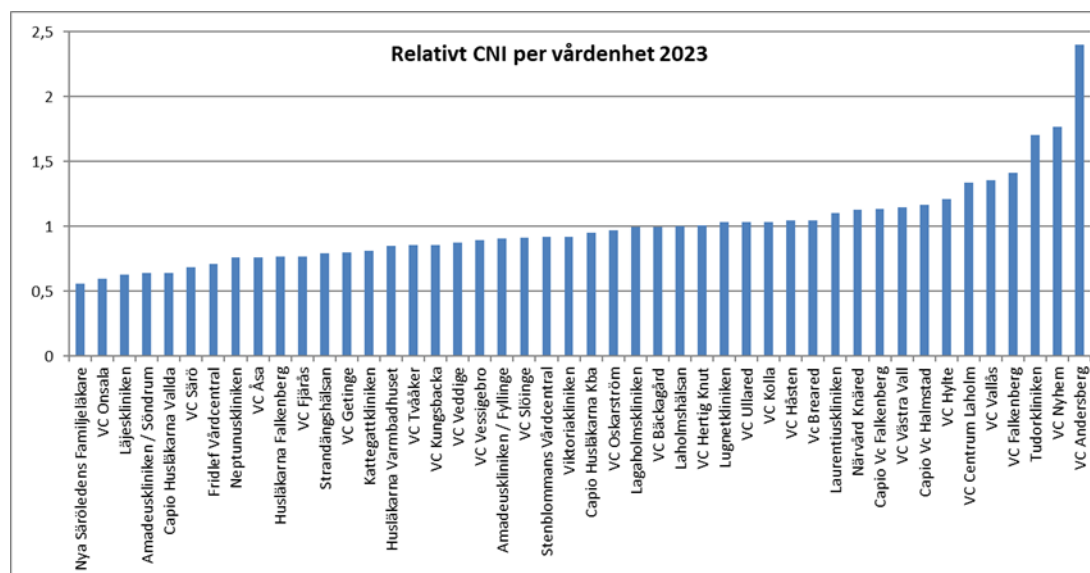
1.5 Beräkningsgrund för ersättning

Beräkningsgrunden för finansiering av verksamheten i Vårdval Halland är främst fördelad utifrån ålder men tar till viss del också hänsyn till skillnader i patientgrupper så som kön, ålder och socioekonomi. Som beräkningsgrund för socioekonomi används Care Need Index, CNI för att bedöma risken för ohälsa.⁴

³ Extra ersättningar är exempelvis finansiering av uppdrag som beslutas under året, men även de ersättningar som vårdcentralerna tar emot utöver hospiten så som patientavgifter, utomlänserättningar, ST-läkare ersättning etc.

⁴ Statistiska Centralbyrån (SCB) har identifierat sju socioekonomiska variabler som med evidens går att koppla samman med en förhöjd risk för ohälsa som används vid framtagande av CNI. De sju faktorerna är; *Ålder över 65 år och ensamstående, Utlandsfödd (Östeuropa, Asien, Afrika och Sydamerika), Arbetslös eller i åtgärd 16–64 år, Ensamstående*

Det är ett känt faktum att personer som bor i socioekonomiskt utsatta områden löper högre risk för sämre hälsa, och tanken med att basera en del av hälso- och sjukvårdspengen på CNI är att kompensera vårdcentralerna för den potentiella mertid de lägger på patienter i ett sådant område. CNI har ett medianmått på 1,0 vilket innebär att ett värde över 1,0 visar att det finns en högre risk för ohälsa och ett värde under 1,0 indikerar en minskad risk för ohälsa. Diagrammet nedan visar fördelningen av CNI per vårdcentral i Halland.

1.6 Asylsökande och nyanlända

I Halland fanns vid 2023 års slut 1361 personer inskrivna som skyddsbehövande i Migrationsverkets mottagningssystem varav 70 procent kommer från Ukraina. Motsvarande siffra 2022 var något fler, 1789 personer, men antalet från Ukraina låg på samma nivå, ca 950 personer.

Förutom mottagande av ovan nämnda grupper finns även ett mottagande av personer som anländer som kvotflyktingar⁵. Ca 40 kvotflyktingar mottogs i Hallands kommuner under 2023. Störst andel fördelades till Kungsbacka och Varbergs kommun. Kvotflyktingar har i vissa fall ett större vårdbehov än andra grupper och kräver en samordning och samarbete mellan vårdens aktörer.

Hälsoundersökningar för asylsökande och nyanlända personer ska erbjudas av regionen. Vårdcentralen Halland har uppdraget att hålla samman verksamheten. Under 2023 har 845 hälsoundersökningar registrerats.

förälder med barn 17 år eller yngre, Person ett år eller äldre som flyttat in i området, Lågutbildad 25–64 år, Ålder yngre än fem år. CNI-beräkningen påverkar tio procent av hälso- och sjukvårdspengen

⁵ En kvotflykting är en person som flytt från sitt land och som har blivit utvald av FN:s flyktigorgan UNHCR till att få flytta till ett annat land. Regeringen och riskdagen bestämmer hur många kvotflyktingar Sverige ska ta emot

1.7 Sjukfall per vårdenhet

Antal sjukfall (sammanhängande period med utfärdade intyg för sjukpenning⁶) i Halland har minskat under 2023 jämfört med 2022. Det finns skillnader mellan vårdcentraler i samma kommun utan tydlig korrelation till kommunernas ohälsotal⁷ eller CNI. De regionala insatserna strävar efter att minska spridningen mellan vårdcentralerna och minska antal sjukfall/1000 listade. Medianvärdet för sjukfall/1000 listade har minskat från 110 sjukfall år 2022 till 99 sjukfall år 2023. Det är fortsatt en spridning mellan vårdcentralerna men den har minskat något liksom antal sjukfall/1 000 listade. År 2023 låg spannet mellan vårdcentralerna på 47–157 sjukfall/1000 listade jämfört med 60–180 sjukfall/1000 listad år 2022.

Under 2023 har samtliga vårdcentraler erbjudits ett IT-baserat bedömningsstöd, SRS (Stöd för rätt sjukskrivning). Det är för tidigt att dra någon slutsats om de förbättringar som ses beror på SRS eller om minskningen kommer av att sjukskrivningsarbetet har varit ett uppmärksammat fokusområde i och med införandet av SRS.

Det bör beaktas att pandemin har påverkat behovet av antal utfärdade intyg och jämförelser med tidigare perioder ska därmed göras med försiktighet. Detta då regelverket för när en sjukskrivning behöver styrkas med intyg har varierat mellan 8–22 dagar under pandemin. Först i april 2022 återgick regelverket till sedvanligt krav på sjukintyg vid åttonde dagen i sjukfallet.

1.8 Orosanmälningar barn

Regionkontoret har fått i uppdrag från politiken att följa upp antalet orosanmälningar barn till socialtjänsten från hälso och sjukvården två gånger per år. Syftet är att kunna följa utvecklingen i statistiken samt att följa upp följsamhet till den rutin om orosanmälningar barn som finns i regionen. Vårdcentralerna gjorde 197 orosanmälningar under 2023, vilket är en ökning jämfört med 2022 då det gjordes 158 orosanmälningar. Antalet orosanmälningar inom Region Halland totalt sett har ökat sedan uppföljningen startade 2021. Det kan möjligen tolkas som att uppföljningen två gånger per år innebär en större medvetenhet kring frågan, inte nödvändigtvis att gruppen barn som far illa har blivit större.

1.9 Läkarinsats i hemsjukvård, kommunens särskilda boenden samt korttidsboenden

I den överenskommelse⁸ som är tecknad mellan Region Halland och de halländska kommunerna regleras parternas ansvar för hemsjukvård i ordinärt boende. Överenskommelsen innebär att kommunen ansvarar för hälso- och

⁶ Ett pågående sjukfall är en sammanhängande period då en person mellan 16-67 år är sjukskriven med sjuk- eller rehabiliteringspenning. Data hämtas från Nationella e-tjänsten Intygsstatistik.

⁷ Ohälsotalen är ett mått på antalet utbetalda dagar med sjukpenning, rehabiliteringspenning samt sjukersättning/aktivitetsersättning från socialförsäkringen delat med antalet registrerade försäkrade (befolkningen) 16-64 år på årsbasis.

⁸ Överenskommelse om hemsjukvården i Halland 2021-2028. Diarienummer RS201458

sjukvårdsinsatser utförda av sjuksköterskor, fysioterapeuter och arbetsterapeuter som ges i den enskildes hem. Region Halland ska, i enlighet med Hälso- och sjukvårdslagen, ansvara för att ändamålsenlig läkarresurs garanteras i hemsjukvården. Inskrivning i hemsjukvården ska ske efter vårdplanering.

Läkarinsatser i hemsjukvården i ordinärt boende ingår som uppdrag till alla vårdcentraler i Vårdval Halland närsjukvård. Utöver detta finns "Läkarmedverkan i hemsjukvården" som är ett särskilt uppdrag till förvaltningen Närsjukvården. "Läkarmedverkan i hemsjukvården" ansvarar för läkarinsatserna i kommunernas korttidsboende (KoBo) samt utför även hemsjukvårdsbesök till patienter med kommunal hälso och sjukvård i ordinärt boende som ett kompletterande utbud.

Läkarinsatsen i särskilda boenden (SäBo) är ett särskilt uppdrag⁹ till vårdcentraler. Avtal träffas mellan regionen och de vårdcentraler som mot en ersättning väljer att åta sig sådant ansvar. Jourtid sker läkarinsatsen i den kommunala hälso- och sjukvården av upphandlad tjänst. Under 2020–2023 har denna tjänst utförts av Hallandsjouren men från och med januari 2024 har istället företaget Idoc uppdraget. I Halland fanns vid årets slut 61 SäBo med drygt ca 3100 platser. Detta är en ökning med knappt 200 platser. Vad gäller korttidsboenden så har de ökat under året, med två stycken till tio boenden, och på dem finns ca 225 platser, vilket innebär ca 20 fler platser totalt.

1.10 ST-läkare

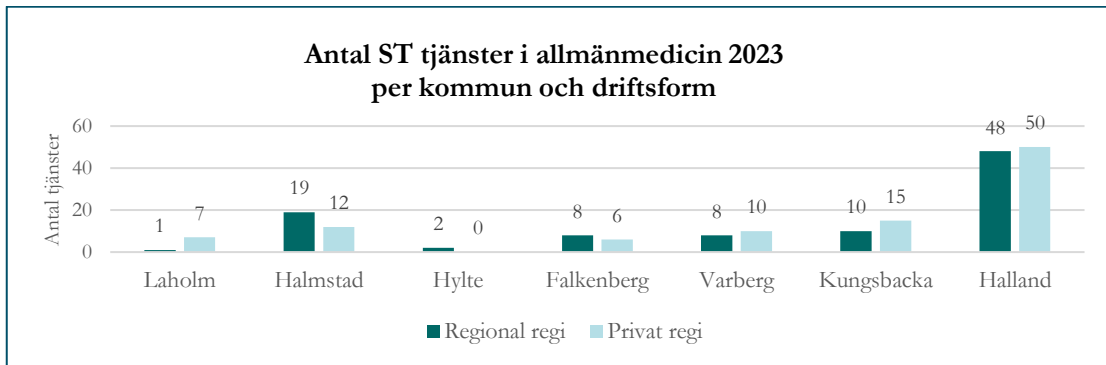
För att trygga återväxten av specialister i allmänmedicin är regionens satsningar på tjänster för specialisering, så kallade ST-läkartjänster eller ST-block, en viktig faktor. Antalet fördelade ST-block i allmänmedicin var under året 45, varav 15 tillsattes vid en extra tilldelning i början av året. Denna satsning med extra tilldelning är en del i regionens arbete med nära vård och ett steg mot att trygga tillgång till framtida kompetens. Den extra tilldelningen tillföll i praktiken legitimerade läkare som redan fanns anställda i närsjukvården i Halland men som ännu inte hade erhållit ett ST-block med befintliga medel. ST-blocken som har tilldelats under året har varit jämnt fördelade mellan regiondrivna och privat drivna vårdcentraler.

FoU har det övergripande ansvaret för specialiseringen i allmänmedicin i Halland och studierektorernas samlade bedömning är att flertalet av de som påbörjat ST i allmänmedicin genomför hela specialiseringen och stannar kvar för tjänstgöring inom närsjukvården i Halland när de är klara. I de fall specialiseringen avbryts handlar det ofta om privata skäl, såsom att individen byter bostadsort eller att individen har ändrat inriktning av specialisering.

I slutet av 2023 fanns det 98 ST-läkare på vårdcentralerna (77 ST-läkare i slutet av 2022) vilket är en ökning med ca 25 procent. Under 2023 slutförde 19 ST-

⁹ Förfrågningsunderlag och uppdragsbeskrivning för Vårdval Halland närsjukvård 2022

läkare sin utbildning och blev färdiga specialister i allmänmedicin, vilket är fler än de senaste två åren då motsvarande varit tolv ST-läkare.

2. Besöksstatistik

- Antal utförda besök på vårdcentralerna har ökat med åtta procent jämfört med 2022.
- Hallänningen har under året ökat användandet av distanskontakter på vårdcentralerna i Halland. Andelen av dessa distanskontakter i relation till samtliga utförda besök på vårdcentralerna i Halland utgör åtta procent, vilket innebär en ökning med en procentenhet.
- Sju av tio besök som hallänningen gör på primärvårdsnivå i en annan region sker via distans.

2.1 Besöksutveckling per vårdgivarkategori

Under 2023 ses en ökning av totalt antal vårdkontakter på vårdcentralerna med åtta procent, jämfört med 2022. Utfallet avser besök som har skett såväl fysiskt som på distans. Ökningen sker inom samtliga yrkesgrupper men störst förändring ses bland sköterskor, psykosocialt stöd och arbetsterapi. Det ökade antalet sköterskebesök på 55 435 står för mer än hälften av den totala ökningen.

Ca 113 000 vårdkontakter till läkare och sjuksköterska under året skedde på en annan vårdcentral än den som patienten är listad på, vilket är sju procent fler än föregående år¹⁰. I praktiken resulterar varje sådant besök i ett avdrag av hälso- och sjukvårdspengen för den vårdenhet där patienten är listad.

¹⁰ Besök till sköterska och läkare på annan vårdenhet än den som patienten är listad på, inkl. utomlänsbesök, taxeläkare allmänmedicin, läkare sjuksköterska distriktssköterska, undersköterska. Exklusive jourcentraler, Näarakuten i Kungsbacka, hälsa och rehab samt sjukgymnaster på taxa. 2020:96745 besök, 2021:96 022 besök.

Figur 2 Besöksutveckling per vårdgivarkategori över tid

Vårdgivarkategori ¹¹	2020	2021	2022	2023	Förändring i antal mellan 2022 och 2023	Förändring i procent mellan 2022 och 2023
Läkare	440 578	474 393	495 927	519 241	23 314	4%
Sköterskor	408 177	425 212	415 781	471 216	55 435	9%
Fysioterapi	177 081	186 101	193 759	206 597	12 838	6%
Psykosocialt stöd	44 828	47 492	43 995	48 538	4 543	9%
Arbetsterapi	29 859	30 795	33 043	36 378	3 335	9%
Totalt	1 100 523	1 163 993	1 182 505	1 281 970	99 465	8%

2.2 Vårdkontakter över regiongränser

I enlighet med Patientlagen kan invånare söka primärvård fritt, såväl inom som över regiongränserna, i Sverige. Hallänningen har 2023, likt tidigare år, sökt mer primärvård utanför Halland än vad utomlänspatienter fått primärvård i Halland. Vårdkontaktarna avser såväl fysiska besök som distansbesök.

Antalet besök som hallänningen haft i en annan region har ökat med sex procent jämfört med 2022 och utomlänspatienter har sökt sex procent mindre vård på primärvårdsnivå i Halland. Den stora förändringen av utomlänspatienters sökmönster i Halland över tid, som hade en topp runt 2021, följer sökmönstret till en digital underleverantör till en vårdcentral i Laholm. Besöken till denna leverantör utgjorde knappt hälften av alla besök 2021. Detta underleverantörsavtal avslutades under 2022 och utfallet har efter detta återgått till tidigare nivåer.

Av de vårdkontakter som hallänningen hade i annan region på primärvårdsnivå 2023 utgjorde besöken till Region Sörmland 66 procent, Region Västra Götaland 22 procent, Region Stockholm fem procent, Region Skåne tre procent och resterande fyra procent fördelat på övriga regioner. De största digitala vårdaktörerna är placerade i Region Sörmland.

Figur 3 Besök på primärvårdsnivå över regiongränserna

	2020	2021	2022	2023	Förändring i antal mellan 2022 och 2023	Förändring i procent mellan 2022 och 2023
Antal vårdkontakter i primärvård som hallänningar haft i andra regioner.	80 344	91 058	82 552	88 067	5515	6%
Antal vårdkontakter i primärvård som invånare från andra regioner haft i Halland.	68 870	106 131	67 639	63 989	-3650	-6%

¹¹ Med sköterskor avses här sjuksköterskor, distriktsköterskor och undersköterskor. Med psykosocialt stöd avses här kurator, psykolog, psykoterapeut och samtalsterapeut. Distanskontakter samt besök vid jourcentral och Närukuten är inkluderade. Telefonkontakt, brevkontakt, laboratoriebesök samt besök till utförare på taxa är exkluderade

2.3 Distanskontakter

Från och med 2019 är det ett krav inom Vårdval Halland närsjukvård att kunna erbjuda distanskontakter¹² till patienter. Samtliga vårdcentraler erbjuder distanskontakt via telefon och detta är den mest använda distanskontakten. Även video och chatt erbjuds av flertalet vårdcentraler, men från olika plattformar. Besök via video är dock relativt sällsynt.

Hallänningens distansbesök hos en vårdcentral i Halland har ökat med 15 procent under året till 99 135 distansbesök. Detta motsvarar åtta procent av alla utförda besök på de halländska vårdcentralerna och innebär en ökning av andel digitala besök med en procentenhet jämfört med 2022. Regiondrivna vårdcentralerna fick 2022 en ny plattform och har därefter intensifierat arbetet med att erbjuda digitala tjänster. Motsvarande arbete sker, i mer eller mindre omfattning, även hos privat drivna vårdcentraler där ett samlat grepp ses hos flertalet som i sin ägandeform är kopplad till en koncern eller dylikt. Detta arbete är sannolikt en bidragande orsak till ökningen.

Hallänningens användande av distanskontakter utanför Halland har också ökat under året, med 5261 besök, vilket motsvarar en ökning på åtta procent. Drygt sju av tio besök som hallänningen gör utomregionalt sker på distans. Hallänningen konstateras likt tidigare år ha haft fler distanskontakter inom Halland än utanför.

Figur 4 Hallänningens konsumtion av distanskontakter inom och utom Region Halland

	2020	2021	2022	2023	Förändring i antal mellan 2022 och 2023	Förändring i procent mellan 2022 och 2023
Antal distanskontakter av hallänningar som erhållits på primärvårdsnivå inom Halland	82 780	90 133	84 573	99 135	14 562	15%
Antal distanskontakter av hallänningar som erhållits utanför Halland		67 847	58 534	63 795	5261	8%
Totalt		157 980	143 107	162 930	19 823	12%

2.4 Besök i hemmet av läkare

För att stimulera fler besök i hemmet av läkare hos patienter inom den kommunala hälso- och sjukvården får vårdcentralerna från och med 2023 extra ersättning om de utför riktade hemsjukvårdsbesök¹³. Satsningen är en del i regionens arbete med nära vård och syftar till att öka äldres hälsa genom god

¹² Enligt Socialstyrelsens definition är distanskontakter de vårdkontakter i öppenvården där hälso- och sjukvårdspersonal och patient är rumsligt åtskilda.

¹³ De riktade hemsjukvårdsbesöken sker i anslutning till utskrivning från sjukhuset, in- och utskrivning i den kommunala hemsjukvården samt vid så kallade brytpunktssamtal, ett samtal mellan läkare och patient om ställningstagande att övergå till palliativ vård i livets slutskede.

tillgänglighet till läkarbesök i hemmet och minska antalet undvikbara sjukhusinläggningar.

Vårdcentralernas läkare gjorde ungefär 5 800 besök hos patienterna i hemmet under 2023, vilket innebär en ökning med ca 20 procent från föregående år. Ca en femtedel av besöken utgjordes av riktade hemsjukvårdsbesök. Satsningen på riktade hemsjukvårdsbesök har ännu inte gett några synliga resultat och det går i dagsläget inte att fastslå om ökningen av besök i hemmet av läkare beror på satsningen i sig eller om den beror på andra faktorer såsom demografiska förändringar, ett ökat antal platser på särskilda boenden eller något annat.

2.5 Täckningsgrad

Täckningsgraden är benämningen på det vårdkonsumtionsmått som avser hallänningens öppenvårdsbesök i närsjukvård i relation till all öppenvård (specialistvård och närsjukvård). Närsjukvården såväl som specialistvården har ökat antal besök jämfört med 2022. Den övergripande täckningsgraden för Halland ligger på en oförändrad nivå men en liten minskning ses i Hylte och Laholm. Hylte och Laholm har trots detta högst täckningsgrad med 70 respektive 69 procent och Varberg ligger på lägst nivå med 64 procent. Detta innebär att invånarna i Hylte använder en högre andel av den öppna vården på primärvårdsnivå än vad invånarna i Varberg gör. Detta är ett sökmönster som sträcker sig över tid.

Tabell över procentuell förändring i täckningsgrad					
Kommun	Helår 2020	Helår 2021	Helår 2022	Helår 2023	Förändring procentenheter
					2022-2023
Hylte	74 %	71 %	71 %	70%	-1%
Halmstad	68 %	67 %	67 %	67%	0
Laholm	72 %	70 %	71 %	69%	-2%
Falkenberg	69 %	66 %	66 %	66%	0
Varberg	65 %	64 %	64 %	64%	0
Kungsbacka	69 %	67 %	67 %	67%	0
Halland	68 %	67 %	67 %	67%	0

3. Tillgänglighet och kontinuitet

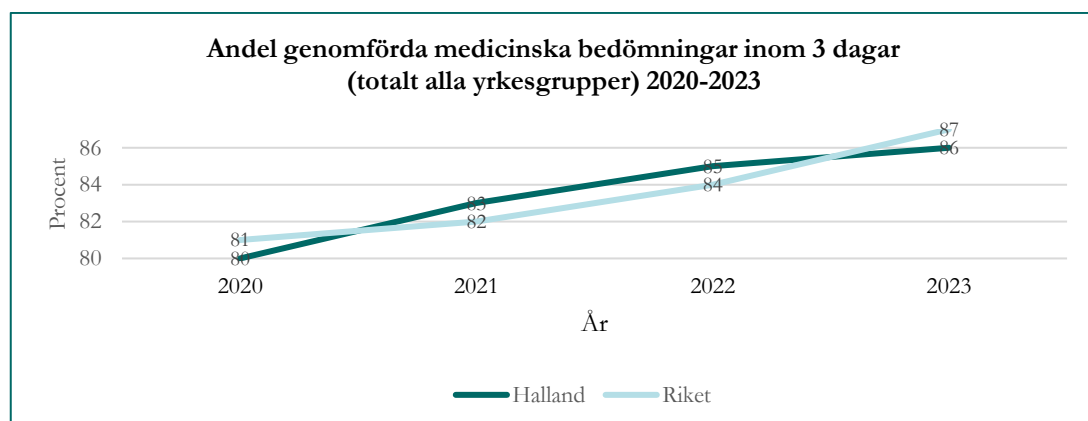
- Den genomsnittliga måluppfyllelsen gällande medicinsk bedömning inom tre dagar ligger på 86 procent och är förbättrad med en procentenhet jämfört med 2022.
- Tillgängligheten till medicinsk bedömning inom tre dagar uppvisar bättre resultat inom samtliga yrkesgrupper, förutom för sjuksköterskor där utfallet är oförändrat.
- Vid årsskiftet hade 65 procent av hallänningar en registrerad fast läkarkontakt på vårdcentralerna och det nationella målet (minst 55 procent) nås.

3.1 Tillgänglighet per telefon

Primärvården är ansvarig för den första vårdkontakten och alla som ringer ska få kontakt med vårdcentralen samma dag för rådgivning och/eller tidsbokning enligt den nationella vårdgarantin. Under 2023 har där inte utförts några nationella mätningar. Anledningen är att SKR har fattat beslut om att rapporteringen ska övergå från manuell rapportering till månatlig automatiserad redovisning och arbete pågår för att övergå till det nya sättet att redovisa.

3.2 Tillgänglighet till medicinsk bedömning inom tre dagar

Vårdgarantin inom primärvården innebär att patienten har rätt till en medicinsk bedömning inom tre dagar för ett nytt eller försämrat hälsoproblem. Den medicinska bedömningen ska göras av den personalkategori som är bäst lämpad utifrån patientens behov. Det kan vara läkare eller annan legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal inom primärvården eller kuratorer. De medicinska bedömningarna kan ske vid såväl fysiska besök som via besök på distans. Utfallet i Halland för medicinsk bedömning inom tre dagar, visar en samlad genomsnittlig måluppfyllelse på 86 procent för 2023 vilket är en förbättring jämfört med 2022 då motsvarande var 85 procent. Endast en marginell skillnad mellan könen noteras (kvinnor 86 procent, män 87 procent). Det samlade utfallet är en procentenhet under rikets.

Källa: Väntetider i vården

Tillgängligheten till medicinsk bedömning i Halland 2023 är jämfört med 2022 förbättrad för alla yrkesgrupper utom för sjuksköterskor där nivån är oförändrad. Jämfört med riket är tillgängligheten till läkare, fysioterapeuter och arbetsterapeuter bättre medan utfallet i Halland är sämre för sjuksköterskor, psykologer och kuratorer. Psykosocialt stöd erbjuds på vissa vårdcentraler av fler yrkesgrupper än psykologer och kuratorer såsom psykoterapeuter eller av personal med vidareutbildning inom KBT, Kognitiv beteendeterapi. Detta innebär att utfallet för psykosocialt stöd, i dessa fall, hamnar i den grundprofession utövarna har vilket gör att utfallet avseende vårdgaranti till psykologer och kuratorer inte ger en heltäckande bild av utfallet för psykosocialt stöd.

Andel genomförda medicinska bedömningar inom tre dagar per yrkesgrupp						
	Region Halland			Riket		
	2022	2023	Förändring i procent-enheter 2022-2023	2022	2023	Förändring i procent-enheter 2022-2023
Läkare	89%	90%	1%	87%	89%	2%
Sjuksköterska	82%	82%	0%	91%	92%	1%
Fysioterapeut	60%	62%	2%	51%	61%	10%
Arbetsterapeut	69%	71%	2%	53%	65%	12%
Psykolog	38%	42%	4%	55%	57%	2%
Kurator	29%	32%	3%	51%	55%	4%
Totalt	85%	86%	1%	84%	87%	3%

Källa: Väntetider i vården

3.3 Tillgänglighet via 1177 Vårdguidens e-tjänster

Vårdcentralerna har krav om att erbjuda ett basutbud via 1177.se Vårdguidens e-tjänster, bl.a. webbtidbok. Ett av tio besök bokades via webbtidboken 2023. Det är vanligare att använda webbtidboken vid ombokning (ca tre av tio ombokningar) och avbokning (ca fyra av tio avbokningar). En viss minskning ses avseende patienternas användande av detta sätt att boka på jämfört med föregående år.

3.4 Fast läkarkontakt och kontinuitet

Enligt Patientlagen ska patienter ha möjlighet att välja och få tillgång till en fast läkarkontakt inom primärvården på den vårdcentral som invånaren är listad på. SKR tecknar sedan 2019 en årlig överenskommelse om God och nära vård med regeringen¹⁴ med särskilt fokus på tillgänglighet, kontinuitet och delaktighet.

I 2023 års överenskommelse finns ett definierat mål om att minst 55 procent av Sveriges invånare samt minst 80 procent av de boende på SäBo ska ha en registrerad fast läkarkontakt i primärvården. Vid årets slut har 65 procent av hallänningarna en registrerad fast läkarkontakt. Majoriteten av vårdcentralerna har ett utfall som är minst i nivå med målet (37 av 46 vårdcentraler) men där finns ett

¹⁴ RS230216 God och nära vård En omställning av hälso- och sjukvården med primärvården som nav.

spann mellan 13 till 99 procent. Avseende de boende på SäBo har 98 procent en registrerad läkarkontakt. Detta innebär att målen om registrerad fast läkarkontakt är uppfyllda. Det finns ingen samlad nationell jämförelse att tillgå då det visat sig att flera regioner har svårigheter med att få fram utfall i sina system.

I den nationella överenskommelsen finns också ett uttalat mål om en ökning av kontinuitetsindex till läkare¹⁵. Detta mål uppnås inte utan kontinuiteten ligger tämligen stabilt över tid. Kontinuiteten är högre hos patienter med kroniska sjukdomar än hos befolkningen i stort vilket är förväntat. Där finns för närvarande inget nationellt mått att jämföra utfallet med.

4. Patienter/invånares erfarenheter och attityder

- I den Nationella patientenkäten, NPE, från 2023 placerar sig Halland på en andraplats jämfört med övriga regioner och inom dimensionen *Kontinuitet och koordinering* har Halland bäst resultat i landet.
- Hallänningen har i Hälso- och sjukvårdsbarometern 2023 ett större förtroende för vårdcentralerna än snittet i riket och en förbättring ses avseende upplevd tillgänglighet jämfört med 2022.

4.1 Nationell patientenkät

Övergripande utfall

Mätning av patienternas upplevelse av vårdcentralerna sker vartannat år genom Nationell patientenkät, NPE. I den senaste mätningen, som utfördes under hösten 2023, hamnar Halland i nationell jämförelse sammantaget på en andraplats. Resultatet redovisas i sju dimensioner. Bäst resultat har Halland i dimensionen ”Kontinuitet och koordinering” där regionen placerar sig på en första plats med 77 procent positiva svar. I de övriga sex dimensionerna placerar sig Halland på plats två. Halland har sex vårdcentraler som återfinns bland de 25 procent av vårdcentralerna i landet som har högst andel positiva svar i landet och ingen vårdcentral bland de 25 procent sämsta i landet.

¹⁵ Kontinuitetsindex, CoC continuity of care är ett mått som beskriver om en patient med många besök över tid får träffa samma vårdgivare. Om patienten träffas samma vårdgivare över tid blir indexet 1 och blir lägre ju fler besök till flera olika vårdgivare. Utfallet hämtas i indikatorsystemet för PrimärvårdsKvalitet. Utfallet för läkare i Halland dec 2023 var för alla patienter 0.18 (indikator Ko5L) medans för patienter med kronisk sjukdom var utfallet 0.61 (indikator Ko1L).

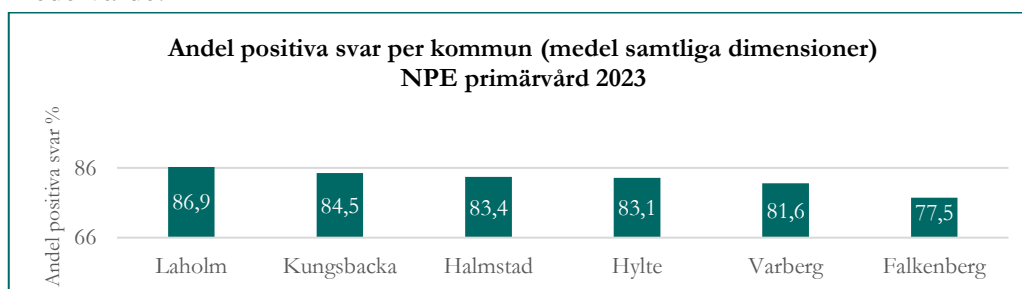
Figur 5 Andel positiva svar NPE Primärvård - översikt av resultat per region och dimension 2023

Region	Medel samtliga dimensioner	Helhetsintryck	Emotionellt stöd	Delaktighet och involvering	Respekt och bemötande	Kontinuitet och koordinering	Information och kunskap	Tillgänglighet
Jämtland	83,7	85,8	82,4	84,4	89,6	76,8	80,7	86,2
Halland	82,8	84,5	80,7	83,1	88,5	77,4	80,0	85,6
Kalmar	81,4	83,4	78,3	81,3	87,4	74,8	78,4	86,2
Gotland	80,4	82,7	76,7	82,1	87,7	71,5	77,5	84,8
Uppsala	80,2	81,3	78,7	81,4	86,8	72,8	77,3	82,9
Gävleborg	79,7	81,4	77,3	80,5	86,3	71,2	77,0	84,0
Västerbotten	79,7	81,3	78,6	80,7	87,6	69,4	77,1	82,9
Dalarna	79,4	81,1	77,9	80,8	86,9	69,5	76,1	83,7
Stockholm	79,3	79,4	77,1	80,8	85,3	73,6	77,1	81,9
Västra Götaland	79,0	80,2	76,9	79,8	85,5	72,0	76,4	82,3
Jönköping	78,9	80,9	76,6	79,4	85,5	71,4	75,7	82,9
Skåne	78,3	79,1	76,3	79,0	84,7	71,6	75,7	81,5
Kronoberg	78,2	80,1	76,1	78,8	85,8	69,0	75,4	82,5
Västernorrland	78,1	80,0	76,2	78,8	86,0	68,3	75,1	82,2
Blekinge	78,0	79,2	76,7	79,6	85,7	68,0	75,5	81,3
Östergötland	77,9	79,7	75,4	78,9	84,5	68,6	74,8	83,1
Sörmland	77,6	79,6	75,1	78,7	84,4	69,0	74,9	81,2
Västmanland	77,2	79,0	74,7	78,0	84,0	69,8	73,4	81,4
Norrbottnen	77,0	78,5	75,4	78,0	85,1	66,5	73,9	81,8
Värmland	76,1	78,7	74,0	76,4	84,6	66,4	73,1	79,5
Örebro	74,8	76,3	73,2	77,1	83,1	63,3	72,6	78,2

Hallands medel för samtliga dimensioner ligger på 82,8 procent där regiondrivna vårdcentralers utfall är något lägre, 80,3 procent, och privat drivna vårdcentralers något högre, 84,8 procent. Även i riket ses detta mönster på gruppnivå, att utfallet för privat drivna vårdcentraler faller ut något bättre än regiondrivna och så har det sett ut över tid. Hallands resultat ligger ungefär i nivå med förra mätning som utfördes 2021. Andelen positiva svar är generellt sett är något högre bland män samt hos patienter som är 65 år eller äldre. Detta är ett resultat som ses i Halland såväl som i övriga riket.

Variationer inom Halland

Inom Halland är invånarna i denna mätning mest nöjda i Laholm. Det är endast resultatet i Falkenberg, 77,5 procent, som ligger under snittet för rikets medelvärde på 79 procent avseende medel för samtliga dimensioner. Spannet mellan de enskilda vårdcentralerna i Halland sträcker sig mellan 69,8 till 92,7 procent. 38 av de 46 vårdcentralerna ligger i nivå med eller över snittet för rikets medelvärde.

Fördjupande frågor om levnadsvanor

Patientenkäten visar, likt tidigare år, på stora skillnader hur vårdcentralerna i Halland arbetar preventivt med levnadsvanor såsom alkohol, tobak, motion och mat. Variationen i patienternas upplevelse om att ha blivit tillfrågade sträcker sig från vårdcentraler med resultat att patienterna inte har upplevt sig tillfrågade överhuvudtaget inom vissa områden till att ungefär var tredje patient har blivit tillfrågad om levnadsvanor. Det som är vanligast är att vårdcentralerna har diskuterat motionsvanor med patienterna. Generellt i Halland, samt i riket, är att färre kvinnor än män upplever sig ha blivit tillfrågade om levnadsvanor.

Figur 6 Andel positiva svar NPE Primärvård 2023 med svar på frågan om patienten har diskuterat levnadsvanor med personalen vid besöket

Diskuterade läkaren eller någon annan ur personalen någon av följande levnadsvanor med dig? Svar i andel ja, %										
	Medel samtliga frågor		Alkoholvanor		Tobak		Motion		Mat	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Riket	15,1	19,8	13,0	18,9	14,6	19,1	19,4	24,3	13,3	17,0
Halland	14,6	18,3	12,2	17,7	13,6	17,0	20,3	23,0	12,4	15,5

Fördjupande frågor om fast läkarkontakt

I enkäten ställs frågor om patienterna har fått information om möjligheten att lista sig hos en specifik läkare på vårdcentralen och om de har haft möjlighet att lista sig hos den de önskade. Ca en av fyra hallänningar uppger sig ha fått informationen men fler, ca en av tre, uppger sig ha fått möjlighet att välja den läkare de önskar. Hallands utfall är något sämre än riket och variationen mellan vårdcentralerna är stor.

4.2 Hälsa- och sjukvårdsbarometern

I undersökningen Hälsa- och sjukvårdsbarometern mäts årligen befolkningens inställning till hälso- och sjukvården. Resultatet från 2023 visar att 70 procent av befolkningen i Halland tycker att väntetiden till vårdcentralen är rimlig. Detta är en förbättring med sju procentenheter jämfört med 2022. En annan parameter som följs upp är förtroende för vårdcentralerna. I Halland har 71 procent av befolkningen ett stort förtroende för vårdcentralerna vilket är på samma nivå som vid mätningen 2022. Hallänningen är avseende dessa parametrar, likt föregående år, mer nöjda än snittet för befolkningen i riket.

Figur 7: Förtroende för hälso/vårdcentraler samt upplevelse av väntetider till besök på hälso/vårdcentral i Halland och riket i Hälso och sjukvårdbarometern 2023, SKR

Andelen positiva svar 2023	Halland	Riket
I min region är väntetid till besök till hälso-/vårdcentral rimliga	70%	63%
Hur stort eller litet förtroende har du för hälso-/vårdcentraler i din region?	71%	61%

4.3 Patientnämnden

Patientnämnden Hallands totala ärendemängd gällande närsjukvård ligger ungefär i nivå med föregående år och uppgick till 404 ärenden. Dessa ärenden har främst sorterats inom kategorierna *Vård och behandling*, *Kommunikation* och *Vårdansvar och organisation*. Patientnämnden har i analysen kunnat se utvecklingsområden för närsjukvårdens verksamhet gällande remisshantering och unga vuxna med psykisk ohälsa.

Klagomål gällande närsjukvård Region Halland	2021	2022	2023	Förändring i antal 2022-2023
Vårdval Halland regiondrivna vårdenheter	215	220	228	8
Vårdval Halland privata drivna vårdcentraler (inkl. Närakuten Kungsbacka)	160	179	176	-3
Totalt	375	399	404	5

5. Kvalitet

- Behandling av patienter med diabetes typ 2 visar på goda resultat och för första gången nås definierat mål för blodtryck i Halland.
- Antibiotikaförskrivningen har ökat något under året och förskrivningen når inte målnivån, men trenden över tid går åt rätt håll där perioden för pandemin uppvisade ett avvikande mönster.
- Andel vaccinerade mot säsongsinfluensa i gruppen 65 år når en rekordhög nivå i Halland.

5.1 Hälsoinriktad hälso- och sjukvård

Levnadsvanor

I Socialstyrelsens nationella riktlinjer har rådgivande samtal och kvalificerat rådgivande samtal vid ohälsosamma levnadsvanor hög prioritet. Nationell och regional uppföljning fokuserar särskilt på följsamheten till de högst prioriterade insatserna, men enkla råd kan vara en bra ingång och ett första steg till att erbjuda mer omfattande insatser till den som behöver mer stöd. Av de cirka 34 000 unika patienter som fick råd om levnadsvanor i någon omfattning inom närsjukvården

2023 erhöj 80 procent enkla råd. Rådgivning om fysisk aktivitet och matvanor är vanligast förekommande medan rådgivning om tobaksrökning och riskbruk av alkohol ges betydligt mer sällan. Andelen enkla råd för respektive levnadsvana redovisas för i nedan tabell.

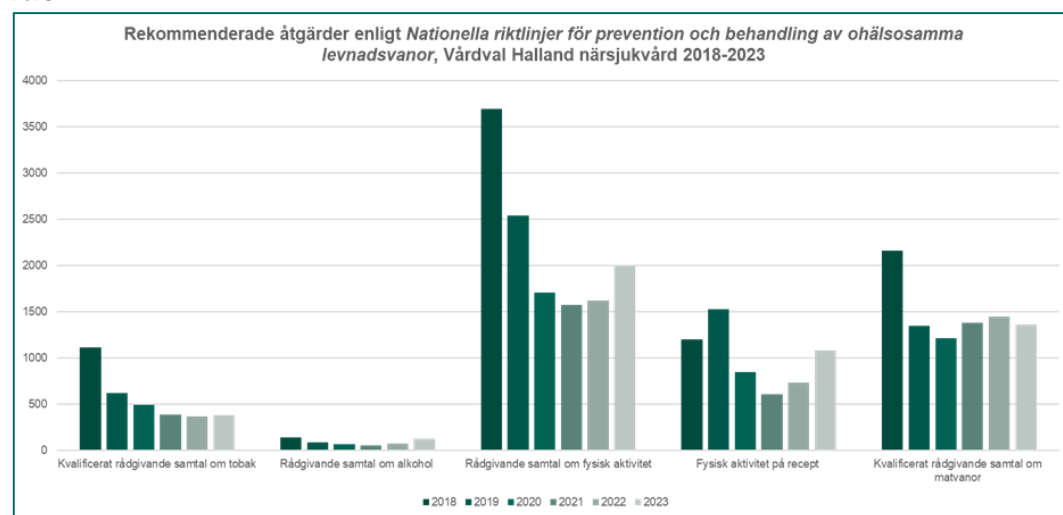
Figur 8 Dokumenterat antal råd om levnadsvanor utförda av närsjukvården 2023 samt andelen av dem som har skett i form av enkla råd.

Levnadsvana	Unika patienter som fått stöd, alla åtgärdsnivåer ¹⁶ (antal)	Andel enkla råd (procent)
Fysisk aktivitet	7245	66
Matvanor	24 816	86
Tobak	1505	57
Alkohol	705	74

Rekommenderade åtgärder

Rådgivande samtal avseende fysisk aktivitet samt förskrivning av fysisk aktivitet på recept har ökat jämfört med 2022. En ökning kan också ses vad gäller rådgivning vid riskbruk av alkohol även om det sker i betydligt mindre utsträckning jämfört med övriga levnadsvanor. Tabellen nedan omfattar de åtgärder som har högst prioritet för respektive levnadsvana enligt Socialstyrelsens nationella riktlinjer. Resultatet avser dokumenterade genomförda åtgärder i Vårdval Halland närsjukvård 2018–2023.

Figur 9 Dokumenterat antal rekommenderade åtgärder vid ohälsosamma levnadsvanor inom närsjukvården 2018–2023

Källa: Region Halland

Det är fler män än kvinnor som får stöd att förändra ohälsosamma levnadsvanor, med undantag av fysisk aktivitet på recept (FaR). Resultatet speglar sannolikt till

¹⁶ Åtgärder vid ohälsosamma levnadsvanor omfattar samtal på tre nivåer: enkla råd, rådgivande samtal och kvalificerat rådgivande samtal med eventuella tillägg så som läkemedel eller skriftlig ordination av fysisk aktivitet (FaR).

viss del hur ohälsosamma levnadsvanor förekommer bland kvinnor respektive män. Nationell uppföljning visar att vården inte är jämlik och Socialstyrelsen menar att uppföljningen visar att regionerna har gjort olika prioriteringar.¹⁷ På motsvarande sätt går det fortsatt att se skillnader mellan olika vårdcentraler i Halland och i vilken utsträckning patienterna får rekommenderade åtgärder för att ändra ohälsosamma levnadsvanor.

Riktade hälsosamtal

Syftet med riktade hälsosamtal är att minska risken för insjuknande i hjärt-kärlsjukdom och diabetes typ 2 samt öka förutsättningarna för en god hälsa. Under 2023 återupptogs pilot- och breddinförande av riktade hälsosamtal till fyrtioåringar. Detta är ett införande som har varit fördröjt på grund av pandemin.

Över 100 hälsosamtalsledare har utbildats och 43 av 46 vårdcentraler har påbörjat arbetet. Av drygt 3900 aktuella 40-åringar, födda 1983, har drygt 70 procent fått en inbjudan till hälsosamtal från sin vårdcentral. Deltagandet varierar mellan olika vårdcentraler, men ligger i genomsnitt på 40 procent. Implementeringsarbetet pågår och vårdcentraler som inte har bjudit in alla listade 40-åringar under 2023 förväntas göra det så snart som möjligt nästkommande år. Det pågår ett utvecklingsarbete för att erbjuda digitala hälsosamtal som videobesök.

5.2 Antibiotikaförskrivning

Under pandemin med covid-19 minskade antibiotikaförskrivningen kraftigt. Sedan 2022 sker en ökning efter att man lättade på de restriktioner som minskat smittspridningen av alla luftvägsinfektioner. Detta ser man i Halland liksom i övriga riket. Om man bortser från den tillfälliga nedgången under pandemin har förskrivningen från Vårdval Halland närsjukvård haft en stadig minskning sedan mätningarna började 1998 och detta bedöms vara ett resultat av strukturerat förbättringsarbete. Under 2023 hämtade hallänningar ut 280 antibiotikarecept per 1000 invånare (oberoende av var i landet förskrivaren finns). Utfallet ligger något över det nationella målet på högst 250 antibiotikarecept per 1000 invånare och är åter på ungefär samma nivå som innan pandemin.

Uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare. Mål ≤ 250	2019	2020	2021	2022	2023
Hela riket (genomsnitt)	286	237	230	251	270
Halland (alla förskrivare i riket till invånare i Halland)	280	233	231	257	280
- Varav förskrivning från Vårdval Halland inklusive jour	173	133	131	151	160

Källa: E-hälsomyndigheten

¹⁷ Socialstyrelsen (2023). Primärvårdens stöd till patienter med ohälsosamma levnadsvanor 2022.

5.3 Vaccination mot säsongsinfluensa och andra vaccinationsinsatser

Personer som är 65 år och äldre, samt medicinska riskgrupper, rekommenderas årligen att vaccinera sig mot säsongsinfluensa för att minska risken för allvarliga komplikationer. Andelen vaccinerade invånare, 65 år och äldre, har under åren före pandemin legat stadigt på 55 procent i Halland. Under pandemin ökade andelen och säsongen 2021-2022 blev andelen vaccinerade 71 procent, för att under föregående säsong 2022–2023 sluta på 67 procent. Dessa förändringar följer mönstret i övriga regioner. WHO:s, och även Sveriges mål, är att 75 procent eller fler i gruppen 65 år eller äldre ska vara vaccinerade mot säsongsinfluensa och under föregående säsong var det endast Region Värmland som nådde detta¹⁸.

Under årets säsong, som sträcker sig till slutet av april 2024, har till och med februari 73 procent av invånarna 65 år och äldre i Halland, vaccinerats mot influensa. En bidragande orsak till ökningen jämfört med föregående säsong tros vara att man i verksamheterna har samvaccinerat med vaccin mot covid-19 och ökningen ses även nationellt. Säsongens insats ser därmed ut att komma och landa på en rekordhög vaccinationstäckning i befolkningen 65 år och äldre.

Under 2023 har vaccinationer mot covid-19 erbjudits enligt Folkhälsomyndighetens rekommendationer¹⁹ och närsjukvården har utfört majoriteten av dessa. Sammanlagt gavs ca 93 000 doser mot covid-19 under hela 2023 i Halland och 73 procent av befolkningen 65 år och äldre i Halland har vaccinerats med höstdosen. Vaccinationstäckningen i riket ligger på 70 procent. Det är svårt att jämföra med tidigare år eftersom rekommendationerna har förändrats löpande.

I december 2022 infördes ett nationellt vaccinationsprogram mot pneumokocker för riskgrupper²⁰. I Halland erbjuds avgiftsfri pneumokockvaccination till de personer som omfattas av Folkhälsomyndighetens rekommendationer och majoriteten av vaccinationerna sker på vårdcentralerna. Det är ännu inte möjligt att ta ut någon säker vaccinationstäckning på samma sätt som för covid-19 och influensa.

Sedan augusti 2022 rekommenderas vaccination mot kikhosta till gravida. Vaccinationen är kostnadsfri i Halland. Vaccinationen utförs av vårdcentralerna och ca 1500 gravida har vaccinerats mot kikhosta under 2023. Det finns ännu inte tillgång till information om hur hög vaccinationstäckningen är men i de fall där

¹⁸ [Vaccinationstäckning bland personer 65 år och äldre, per region och nationellt, säsongen 2022–2023 — Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](#)

¹⁹ Personer över 80 år och personer boende på SÄBO rekommenderades 2 doser fördelat under vår och höst och personer 65-79 år och medicinska riskgrupper från 18 år rekommenderades en dos under hösten.

²⁰ Programmet omfattar personer som är 2 år och äldre med vissa sjukdomar/tillstånd och personer det år de fyller 75 år. Utöver programmet finns sedan 2016 rekommendationer för pneumokockvaccination och de omfattar, utöver de medicinska riskgrupperna, även alla som är 65 år och äldre.

uppföljning har skett indikerar den att det är ungefär hälften av mödrarna som har valt att vaccinera sig.

5.4 Diabetes

Det finns ett starkt vetenskapligt stöd för att en god multifaktoriell diabetesvård kan fördröja och förhindra diabeteskomplikationer. Två sätt att beskriva hur väl behandlade patienterna är genom att mäta HbA1c som visar hur sockernivån i blodet har legat de sista månaderna samt genom att mäta blodtrycket. En välreglerad sockernivå och ett bra blodtryck minskar risken för komplikationer.

Uppföljning 2023 för patienter i närsjukvården med diabetes typ 2 visar på fina resultat. Resultatet i Halland avseende andel patienter med diabetes typ 2 med HbA1c < 52 har dock försämrats något, med cirka två procentenheter, men i nationell jämförelse är utfallet fortsatt i toppskiktet. För patienter med diabetes typ 2 så finns det inget uttalat målvärde för HbA1c men för blodtryck når nu Halland för första gången målvärdet att minst 65 procent av patienterna ska ha ett blodtryck <140/85²¹. Detta målvärde uppnås endast i tre regioner. I Halland nås målbloodtrycket i något högre grad hos kvinnor än hos män, i riket är utfallet mellan könen likt.

Källa: NDR, Nationella Diabetesregistret

²¹ Nationella riktlinjer för diabetes. Socialstyrelsen 2018.

5.5 Astma/KOL

Målet för behandling vid astma är att uppnå en god sjukdomskontroll och för KOL, Kronisk Obstruktiv Lungsjukdom, är målet att förebygga framtida försämringsperioder. Cirka en tredjedel av patienterna med astma har symtom beskrivna som okontrollerad astma²² och avseende patienterna med KOL har cirka var fjärde patient det som beskrivs som hög symtombörda²³. Generellt ses att kvinnorna har ett något sämre status än männen, framför allt avseende astma. Detta mönster uppvisas även i de andra regionerna som är med i registret. Utfallet 2023 är ungefär i nivå med 2022 och Hallands utfall står sig väl i relation till övriga regioner som deltar i registret. Där finns dock förbättringspotential vad gäller andel registrerade i Luftvägsregistret, LVR²⁴, vilket gör att resultatet får tolkas med viss försiktighet.

5.6 Hygien

Två gånger per år utförs så kallade basala hygienmätningar där medarbetarnas följsamhet till klädregler och grundläggande hygiensteg observeras. Resultatet för 2023 visar att åtta av tio medarbetare följer de fyra stegen inom basala hygienrutinerna²⁵ samt ca nio av tio de fyra grundläggande klädreglerna²⁶. Resultatet är något försämrat jämfört med föregående år och visar på en hygienisk standard med viss förbättringspotential, främst avseende att sprita händerna innan patientkontakt samt användandet av korrekt arbetsdräkt.

6. Läkemedel och terapeutiska kvoter

- Förmånskostnaden²⁷ för förskrivning av läkemedel på vårdcentralerna ökade med 8,2 procent, motsvarande 26,7 mnkr, under 2023 jämfört med 2022.
- Följsamhet till rekommenderade läkemedel mätt i så kallade terapeutiska kvoterna visar på förbättring över tid. Sex av de åtta kvoterna är uppfyllda 2023.

²² ACT 19 poäng eller lägre i LVR.

²³ CAT 18 poäng eller högre i LVR.

²⁴ Socialstyrelsens mål är att 95 procent av patienterna med astma/KOLska få hälsostatus bedömt i formulären ACT (astma) och CAT (KOL) för en jämlik vård av god kvalitet. Av de patienter i Halland som under 2023 registrerats i LVR uppfylldes detta avseende ACT med 84,9 % och avseende CAT 92,9 procent. Det kan dock konstateras att det finns patienter med astma och KOL i Halland som inte är registrerade i registret.

²⁵ De basala hygienrutinerna är korrekt användning av plastförkläde/skyddsrock, korrekt användning av handskar, spritning av händer före samt efter besök.

²⁶ De grundläggande klädreglerna är uppsatt/kort hår, korta naglar/inget konstmaterial, fri från smycken etc. samt korrekt arbetsdräkt.

²⁷ Regionens kostnad för läkemedel och handelsvaror som omfattas av högkostnadsskyddet (apotekets utförsäljningspris minus patientens egenavgift)

6.1 Utveckling av kostnader och volymer

Receptförskrivningen från vårdcentralerna svarar för en knapp tredjedel av förmånskostnaden för hallänningar. Den totala förmånskostnaden för läkemedel och handelsvaror inom Vårdval Halland närsjukvård uppgick under 2023 till 354,4 mnkr, en ökning med 26,7 mnkr jämfört med 2022. Detta innebär en kostnadsökningstakt på 8,2 procent, som är i linje med kostnadsökningstakten i Region Halland som helhet. De flesta terapiområden bidrar till kostnadsökningen och endast ett fåtal läkemedelsgrupper bidrar till att sänka ökningstakten. För ett läkemedel som används vid prostatacancer har prissänkningar skett sedan generika har introducerats på marknaden, vilket har lett till en kostnadsminskning på -0,6 mnkr. De områden där de huvudsakliga kostnadsökningarna sker är förskrivning av nyare diabetesläkemedel (+4,5 mnkr), nyare blodförtunnande läkemedel, så kallade NOAK (+4,4 mnkr), och läkemedel mot hjärtkärlsjukdom, framför allt blodfettssänkande medel (+3,4 mnkr) och hjärtsvikt, (+1,9 mnkr).

Rekommendationsgraden för nyare diabetesmedel har ökat de senaste åren och användningen ökar i enlighet med dessa. I tillägg har ett antal nyare diabetesmedel fått ökade indikationer och därmed nya användningsområden till fler patienter. Nationellt sett ligger Halland bra till avseende resultaten för behandling av diabetes och utfall av HbA1c (långtidssockervärde).

En ökad användning av NOAK följer nationella och regionala rekommendationer och Halland ligger även här bra till nationellt i jämförelser avseende blodförtunnande behandling vid förmaksflimmer. Ökad användning av både beprövade läkemedel mot hjärtsvikt och introduktionen av nyare behandlingsalternativ går i linje med att hjärtsviktsvården under en tid varit ett särskilt fokusområde.

Volymen förskrivna receptläkemedel ökar årligen och under 2023 med ca 5,3 miljoner definierade dygnsdoser (DDD) inom vårdvalet, vilket motsvarar 3,7 procent ökning jämfört med 2022.

Figur 10: Kostnader och volymer för läkemedel i Vårdval Halland närsjukvård 2020-2023.

	2020	2021	2022	2023	Förändring 2022-2023
Förmånskostnad (mnkr)²⁸	307,7	308,9	327,7	354,4	8,2 %
Volym (miljoner DDD)²⁹	136,4	138,6	143,6	149,0	3,7 %

Källa: Consice/Insikt jan 2024

²⁸ Handelsvaror och läkemedel, inklusive moms innan eventuella riskdelningsavtal eller andra rabatter som fås i efterhand.

²⁹ Måttenheten DDD (Definierad DygnsDos) är den förmodade genomsnittliga dygnsdosen då läkemedlet används av en vuxen vid läkemedlets huvudindikation.

6.2 Följsamhet till terapeutiska kvoter

De terapeutiska kvoterna är ett sätt att åskådliggöra hur väl en vårdenhets förskrivning stämmer överens med Läkemedelskommittén Hallands terapirekommendationer men samtidigt tar hänsyn till att inte varje patient är ett normalfall. Alla kvoter beaktar såväl god kvalitet som kostnadseffektivitet i läkemedelsbehandlingen. Likt förra året är sex av de åtta kvoterna uppfyllda.

Kvoten som gäller val av NSAID³⁰ enligt rekommendation uppnår inte målet, och påverkas även av behandling som inleds i specialiserad vård. Fortsatt uppföljning och återkoppling planeras.

Kvoten NPH-insulin har sedan flera år varit jämförelsevis låg i Halland och når inte upp till önskad andel. Kvoten påverkas av förändrade rekommendationer inom diabetesområdet, där det numera finns fler behandlingsalternativ mot diabetes typ 2 innan insulin blir aktuellt. Kvoten påverkas också fortsatt av vilka preparat som patienter sätts in på vid sjukhusvård och kräver samverkan med verksamheter på Hallands sjukhus för att förbättras.

Läkemedelskommittén Halland återkopplar regelbundet följsamhet till samtliga terapeutiska kvoter till alla vårdcentraler. Under 2023 har Läkemedelskommittén tillsammans med vårdcentralerna fokuserat på förskrivningsmönster för sömnläkemedel och opioider samt riktlinjer kring antibiotikaförskrivning.

Figur 11: Följsamhet till terapeutiska kvoter. Mörkgrön indikerar att målet är uppfyllt och ljusare grön att målet inte är uppfyllt.

Kvot	Målvärde	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Svaga opioider, liten förpackning	<25 DDD	22	21	22	23
Sömnmedel, liten förpackning	<30 DDD	30	29	28	29
NPH-insulin, val enligt rekommendation	≥70 %	30	30	29	26
Antidepressiva, val enligt rekommendation	≥80 %	88	88	88	87
Perorala opioider (mot fentanyl), val enligt rekommendation	≥70 %	82	84	84	87
NSAID, val enligt rekommendation	≥80 %	72	71	67	67
PcV Barn 0-6 år, val enligt rekommendation	≥80 %	76	78	80	84
UVI-antibiotika kvinnor ≥18, val enligt rekommendation	≥85 %	94	94	92	93

³⁰ En grupp smärtlindrande och inflammationsdämpande läkemedel, t.ex. ibuprofen

7. Barnhälsovård

- Anslutningen till barnvaccinationsprogrammet är hög och i nivå med tidigare år. Utfallet står sig väl i nationell jämförelse.
- Nästan vart fjärde barn i Hylte kommun utsätts för rökning i sin närmiljö.
- Screening för depression hos den födande föräldern utförs inte i den omfattning som är önskvärd.

Barnhälsovårdens mål är att bidra till bästa möjliga fysiska, psykiska och sociala hälsa för barn. Detta genom att främja barns hälsa och utveckling, förebygga ohälsa hos barn, samt tidigt identifiera och initiera åtgärder vid problem med barns hälsa, utveckling och uppväxtmiljö.

7.1 Vaccination

Halland har historiskt sett en hög vaccinationstäckning. Vid senaste mätningen så har 98 procent av barnen födda år 2021 i Halland fått minst tre doser vaccin mot difteri, stelkramp, kikhosta, polio, Haemophilus influenzae typ b (Hib) och pneumokocker. Högst vaccinationstäckning ses i Hylte kommun och Laholms kommun (ca 99 procent) och lägst i Halmstad kommun och Falkenberg kommun (ca 97 procent).

Vidare ses att andelen vaccinerade med en dos vaccin mot mässling, påssjuka och röda hund (MPR) ligger på 97 procent. Även här är vaccinationstäckningen högst i Hylte kommun (99 procent) och lägst i Halmstad kommun och Falkenberg kommun (knappt 97 procent). Detta betyder att anslutningen till barnvaccinationsprogrammet är hög och i nivå med tidigare år. Utfallet står sig väl i nationell jämförelse.

Underlaget i tabellen är baserat på regional statistik och omfattar barn födda år 2021, där inflyttade barn är exkluderade. Anledningen till detta är beroende av att den officiella statistiken hos folkhälsomyndigheten har ett känt fel³¹.

7.2 Amning

Amning under barnets första fyra månader för barn födda 2022 var 47 procent (att jämföra med riket 49.9 procent för barn födda 2021). Liksom tidigare år varierar amningsfrekvensen mellan de sex olika kommunerna. Vid fyra månaders ålder helammar flest mödrar i Falkenbergs kommun (52 procent) och lägst är amningsfrekvensen i Laholms kommun (39 procent).

³¹ Data som inrapporteras till Folkhälsomyndigheten sker nu via nationella vaccinationsregistret (NVR) till skillnad från tidigare år då regionerna rapporterade direkt. NVR har ett påvisat problem med underregistrering av olika tekniska karaktär, vilket gör att vaccinationstäckningen som redovisas till folkhälsomyndigheten numera är på en felaktigt för låg nivå. I denna rapport har vi valt att endast rapportera barn som inte är inflyttade där vi med helt säkerhet kan säga att de är vaccinerade eller inte vaccinerade.

7.3 Rökning

Skillnaden är stor mellan kommunerna huruvida barnen utsätts för rökning i sin nära omgivning (föräldrar eller annan hushållskontakt) eller inte. I Hylte kommun utsätts nästan vart fjärde barn för rökning i sin närmiljö medan detta är sällsynt i Kungsbacka kommun.

7.4 Hembesök

Det tidiga hembesöket efter barnets födelse syftar till att skapa kontakt och presentera barnhälsovårdens verksamhet. Hembesök ger goda möjligheter att identifiera familjer i behov av extra stöd och att upptäcka barn som riskerar att fara illa. Andelen utförda hembesök för nyfödda barn 2023 är hög, 98 procent, vilket också är en förbättring jämfört med föregående år (87 procent barn födda 2022). I Falkenbergs kommun och Varbergs kommun har hembesöken skett i något lägre omfattning än i de övriga kommunerna.

7.5 EPDS

EPDS³² är en screening för depression som ska erbjudas till den födande föräldern vid sex till åtta veckor efter förlossningen. I Halland har 77 procent av den födande föräldern till barn födda 2023 fått EPDS samtal. Det nationella målvärdet för andelen utförda samtal är 90 procent eller mer (BHVQ kvalitetsregister).

Om utförandet av EPDS har skett tidigare än vid sex veckors ålder kommer det inte med i statistiken. Inflyttade barn efter åtta veckors ålder finns heller inte med i denna statistik. En omständighet som ytterligare kan påverka utfallet är nyanställd personal som ännu inte fått möjligheten att gå EPDS utbildning och därmed inte har utfört samtalen.

	Vaccination DTP, polio, Hib,kikhosta (%)	Vaccination MPR (%)	Helt ammade 4 månader (%)	Rökning i barnets hem (%)	Första hembesök (%)	Utförda EPDS (%)
					Målvärde>85 %	Målvärde>90 %
	f 2021	f 2021	f 2022	f 2022	f 2023	f 2022
Kungsbacka	98,7	97,6	48	2	99	79
Varberg	98,1	97,3	45	5	96	67
Falkenberg	97,0	96,9	52	8	96	77
Halmstad	97,6	96,9	45	12	99	81
Laholm	99,3	98,0	39	12	99	79
Hylte	99,0	98,1	47	23	100	93
Halland	98,0	97,2	47	8	98	77

³² EPDS står för Edinburgh Postnatal Depression Scale

Bilaga Förteckning vårdcentraler, filialer och ägarform

Kommun	Mottagningens namn	Filial	Ägare
Falkenberg	Capio Vårdcentral Falkenberg	Glommen	Capio
Falkenberg	Husläkarna Falkenberg		Doktor.se
Falkenberg	Laurentiuskliniken		Praktikertjänst
Falkenberg	Vårdcentralen Falkenberg	Skogstorp	Egen regi
Falkenberg	Vårdcentralen Slöinge		Egen regi
Falkenberg	Vårdcentralen Ullared	Ätran	Egen regi
Falkenberg	Vårdcentralen Vessigebro		Egen regi
Halmstad	Amadeuskliniken Fyllinge		Fristående
Halmstad	Amadeuskliniken Söndrum	Frösakull	Fristående
Halmstad	Capio Vårdcentral Halmstad		Capio
Halmstad	Kattegattkliniken		Praktikertjänst
Halmstad	Tudorkliniken	Gullbrandstorp, Oskarström, Skummeslöv	Fristående
Halmstad	Viktoriakliniken	(utbud i centrum och på platsen där tidigare Söndrumkliniken låg)	Praktikertjänst
Halmstad	Vårdcentralen Andersberg		Egen regi
Halmstad	Vårdcentralen Bäckagård		Egen regi
Halmstad	Vårdcentralen Getinge	Harplinge	Egen regi
Halmstad	Vårdcentralen Hertig Knut	Kärleken	Egen regi
Halmstad	Vårdcentralen Nyhem		Egen regi
Halmstad	Vårdcentralen Oskarström		Egen regi
Halmstad	Vårdcentralen Vallås		Egen regi
Hylte	Vårdcentralen Hyltebruk	Utbud i Hylte och Torup och filial i Unnaryd	Egen regi
Kungsbacka	Vårdcentralen Fjärås		Egen regi
Kungsbacka	Vårdcentralen Kolla		Egen regi
Kungsbacka	Vårdcentralen Kungsbacka		Egen regi
Kungsbacka	Vårdcentralen Onsala		Egen regi
Kungsbacka	Vårdcentralen Särö		Egen regi
Kungsbacka	Vårdcentralen Åsa		Egen regi
Kungsbacka	Capio Husläkarna Kungsbacka		Capio
Kungsbacka	Capio Husläkarna Vallda		Capio
Kungsbacka	Fridlef Vårdcentral		Fristående
Kungsbacka	Nya Säröledens Familjeläkare		Fristående/Nötkärnan
Kungsbacka	Stenblommans Vårdcentral		Fristående

Laholm	Lagaholmskliniken		Praktikertjänst
Laholm	Laholmshälsan		Fristående
Laholm	Närvård Knäred		Fristående
Laholm	Strandängshälsan	Mellbystrand	Doktor.se
Laholm	Vårdcentralen Laholm		Egen regi
Varberg	HusläkarnaVarmbadhuset		Fristående
Varberg	Lugnetkliniken		Fristående
Varberg	Läjeskliniken		Fristående
Varberg	Neptunuskliniken		Praktikertjänst
Varberg	Vårdcentralen Hästen		Egen regi
Varberg	Vårdcentralen Tvååker		Egen regi
Varberg	Vårdcentralen Veddige	Bua	Egen regi
Varberg	Vårdcentralen Västra Vall		Egen regi
Varberg	Vårdcentral Breared		Egen regi

